

Navržení spravedlivých a inkluzivních systémů vzdělávání je základním prvkem při poskytování vysoce kvalitního vzdělávání pro každé dítě. Nevhodná koncepce a postupy používané ve vzdělávacích systémech umožňují nerovnosti ve vzdělávání a neúspěchy ve škole (Hanushek a Wöessmann, 2010). Některé politiky přijaté na úrovni systému, jako je opakování ročníků nebo předčasný výběr vzdělávacího směru, mají tendenci rozšiřovat sociálně-ekonomické nerovnosti a vést k většímu počtu předčasných odchodů ze škol i k nezájmu žáků o výuku, zatímco jiné politiky, jak se zdá, nerovnosti zmírňují (Causa a Chapuis, 2009). Není vždy zřejmé, jak školy co nejlépe podporovat, zejména znevýhodněné školy, které si nevedou právě nejlépe. Tato kapitola prověřuje politiky na úrovni systému, které mohou bránit rovnosti, a zároveň navrhuje alternativní možnosti. Kapitola 3 se pak zaměřuje na samotné školy.

Jak již bylo prokázáno v Kapitole 1, je možné navrhnout vzdělávací systémy, které spojují vysokou kvalitu s rovností. Systémy, které si v rámci OECD vedou nejlépe, rozvíjejí ucelené vzdělávací soustavy, které poskytují velké většině žáků vysoce kvalitní příležitosti ke vzdělávání, vyvažují nevýhody způsobené rodinným zázemím žáka a osobními okolnostmi (OECD, 2010a). Ty systémy, které si vedou nejlépe, nastavují pro každého žáka vysoká očekávání a investují dostatek zdrojů, což žákům umožní překonat znevýhodnění. V posledních letech pak celá řada zemí úspěšně reformovala školské soustavy, čímž dosáhla zlepšení výsledků žáků i rovnosti mezi žáky. Například reformy provedené nedávno v Německu a Polsku zlepšily nejen výsledky žáků ve školách, ale překlenuly i propast mezi žáky (OECD, 2011a). V těchto i v řadě dalších zemí OECD, i nadále existuje značný prostor pro zvyšování rovnosti a zlepšování výsledků žáků pomocí restrukturalizace vzdělávacích systémů a jejich různých směrů způsobem, který nebude bránit dosažení rovnosti.

Tato kapitola prezentuje politiky a postupy na úrovni systému, které byly v rámci výzkumu identifikovány jako překážky k dosažení rovnosti, takže zemím, kde tyto politiky fungují, je třeba věnovat zvýšenou pozornost. Kapitola rovněž prověřuje shromážděné poznatky, poskytuje komparativní srovnání a podá jasná politická doporučení ke zlepšení. Protože jsme si vědomi existence rozdílných kontextů a realizačních problémů, obsahuje každé doporučení politiky vždy několik alternativních možností doložených vybranými příklady z jednotlivých zemí. Navržené politiky směřující ke zlepšení rovnosti jdou ruku v ruce s kvalitou a v některých případech i s efektivitou, protože mohou představovat i úsporu nákladů. Tyto rozsáhlé systémové reformy mohou zlepšit vzdělávací systémy jako celek a podpořit vzdělávání všech žáků bez rozdílu.